

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 5091, Majorstua

0301 OSLO

Dato: **15.09.2025**Saksnr.: **2024/60507**Dok.nr.: **19**

Saksbehandler:

Vegard Næss

**Faglig innspill og supplerende opplysninger etter befarings-
2. september 2025 - Røldal Suldalvassdraget
- Konsesjonsprosess og vilkårsrevisjon**

Vi viser til deltakelse.

Rogaland fylkeskommune har ved brev av 30.11.2024 oversendt høringsuttalelse med politisk vedtak vedrørende konsesjonsprosess og vilkårsrevisjon for Røldal Suldalvassdraget. Fylkesdirektøren minner om denne uttalelsen og ber om at den vektlegges i den videre behandlingen av saken.

På NVE sin befarings 2. september 2025, ble det oppfordret til å sende inn nye opplysninger og eventuelle nye momenter som ikke framkommer av tidligere uttalelser.

I det nedenstående gir fylkesdirektøren supplerende faglige innspill basert på informasjon gitt under NVE sin befarings 2. september 2025, og på faglige observasjoner på befaringspunktene. Alle innspill gitt i tidligere nevnte høringsuttalelse ligger fortsatt fast.

Villrein

Rogaland fylkeskommune har sammen med fylkene Agder, Telemark og Vestland ansvar for og oppfølging av Regionalplan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen).

Forholdet til forslag til tiltaksplan for villrein

Klima- og miljødepartementet sendte 2. juli 2025 Forslag til tiltaksplaner etter kvalitetsnormen for villrein for Hardangervidda, og for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder på offentlig høring.

Forslaget til tiltaksplan for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder inneholder 73 tiltak, hvorav flere av dem er relatert til anleggsveier og vannkraftanlegg. Tiltak 67 er «Vurdere strengere regulering av ferdseilen på

anleggsveien fra Blekestad til Holmavatn», og er nærmere beskrevet i forslaget til tiltaksplan for villreinområdet.

Konsesjonsbehandlingen og de foreslåtte tiltakene for villreinområdet bør vurderes i sammenheng. Særlig gjelder det konkrete geografiske tiltak foreslått i tiltaksplanen, innenfor området for den pågående vilkårs- og konsesjonsprosessen.

Innlandsfisk og vannforvaltning

Rogaland fylkeskommune er forvaltningsmyndighet for innlandsfisk etter lakse- og innlandsfiskeloven, herunder forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, forskrift om etablering og drift av kultiveringsanlegg for fisk og kreps, og forskrift om utsetting av ferskvannsfisk mv.

Videre er Rogaland fylkeskommune vannregionmyndighet for vannregion Rogaland og har ansvar for utarbeidelse og for å koordinere oppfølging av regionalplan for vannregion Rogaland. Regionalplan vannforvaltningsplan for Rogaland vannregion 2022-2027

Det er Statsforvalteren og Miljødirektoratet som har ansvar for å følge opp miljøvilkår som er fastsatt i vassdragskonsesjoner. Fylkeskommunen har ansvar for behandling av søknader knyttet kultiveringsprosessen og til kultiveringsanlegget, og kjenner derfor utsettingsregimet i området godt. Videre har fylkeskommunen et generelt ansvar for innlandsfisk, både knyttet til å fremme fiskeinteressene og til å ta vare på fiskebestandene.

Eksisterende pålegg om fiskeutsettinger

Det er i gjeldende konsesjon krav om utsetting av ørret i flere vann, både i Rogaland og i Vestland fylke. Ørreten som settes ut i de regulerte vannene med utsettingspålegg kommer fra Suldal Kultivering SA. Tillatelsen til stamfisk av innlandsørret til kultiveringsformål gis av Rogaland fylkeskommune. Denne ørreten settes ut i regulerte vann både i Rogaland og i Vestland fylker, alle innenfor reguleringsområdet.

Suldal Kultivering SA sitt kultiveringsanlegg på Ritland har som hovedformål å kultivere lakseyngel til utsetting i Suldalslågen. På sikt ønsker Miljødirektoratet at alle laksebestander i Norge skal være levedyktige og kunne reproducere naturlig, uten behov for kultiveringsanlegg. Dette innebærer at kultiveringsanlegget kan bli nedlagt, og da vil med stor sannsynlighet også muligheten til kultivering av innlandsfisk for utsetting i de regulerte vannene/magasinene bortfalle. Det er derfor viktig at det vektlegges å finne løsninger som gir best mulig grunnlag for naturlig produksjon i berørte vann. Blant annet kan det være viktig med tiltak som hindrer at det oppstår vandringshindre for gytefisk som skal opp i bekker for å gyte. Tiltak og behov for dette bør vurderes særskilt for det enkelte vann.

Hva som er rett tiltak avhenger av en rekke forhold, blant annet reguleringspraksis. Det kan være vanskelig å treffe med tiltakene før man har erfaringer med faktiske regulering i det enkelte vann, derfor er det viktig med vilkår som sikrer mulighet for tilpassede tiltak i ettertid.

Pålegg om utsettinger bør opprettholdes så lenge det ikke er etablert andre løsninger som sikrer tilstrekkelig rekruttering av ørret i vann som kan være negativt påvirket av regulering. Utsetting bør likevel være basert på og tilpasset kunnskap om den enkelte fiskebestand.

Hensynet til innlandsfisk og bruk av vilkår

I den pågående vilkårs- og konsesjonsprosessen er det foretatt en rekke kartlegginger av fiskebestander, og det er flere steder beskrevet mulige tiltak for å bedre leveforholdene for fisk uten at det forplikter til gjennomføring. Det forutsetter mer detaljplanlegging når de faktiske tiltakene skal gjennomføres.

Best kunnskap fremstår å være i nedre del av Roaldkvamsåna og i nedre del av Bratlandsåna hvor det er aktuelle gytetrekninger for storørret, laks og sjørørret. I noe mindre grad er problemstillinger knyttet til innlandsfisk belyst. En problemstilling som kan oppstå ved effektkjøring av magasiner, men som ikke behøver å oppstå og som kan være vanskelig å forutse på forhånd er endringer i sammensetning av plante- og dyreplankton balansen i enkelte vann. Dette kan skje som følge av at erosjon i strandsonen gir økt partikkelinnhold i vannmassene, og det kan bidra til endringer i sammensetning av plante- og dyreplankton, noe som kan påvirke næringsforholdene for fisk.

Problemstillingen er blant annet beskrevet i NORCE notat av 02.04.2025 «[Vurdering av fravik fra manøvreringsreglementet i Suldalslågen](#)», hvor det blant annet framgår; «*Nedtapping av magasiner kan føre til at den lokale fiskebestanden i innsjøen får mindre plass, og i kombinasjon med en tørrlegging av strandsonen vil dette kunne føre til næringsmangel og dermed redusert vekst, kondisjon og produktivitet i fiskebestanden (Borgstrøm mfl. 1992). Ved større nedtappinger kan også finpartikulært bunnsediment vaskes ut ved erosjon og bølgeslag. Finpartikulært materiale kan holde seg suspendert i vannet i lengre tid og resultere i at vannet blakkes, og sikten reduseres. Dette kan føre til redusert produktivitet i innsjøen.*»

Dette er også en problemstilling som vil være relevant ved hyppige reguleringsendringer om det oppstår hyppige situasjoner med erosjon som kan gi økt partikkeltilførsel og tilslamming i enkelte vann. Om slike situasjoner kan oppstå vil være avhengig av en rekke forhold, blant annet type og mengde løsmasser i erosjonssonen og hvordan reguleringen i praksis gjennomføres. Det er flere usikkerhetsmomenter knyttet til hvordan hyppige endringer i reguleringshøyde kan påvirke fiskebestander. Det er forholdsvis begrenset

antall anlegg i Norge som i dag har effektkjøring, men det er kjent at det er mange pågående planer om dette. Dette innebærer også at det er lite tilgjengelig kunnskap om eventuelle negative konsekvenser på fiskebestander og vannøkologi. Bruk av standard naturforvaltningsvilkår bør gi rom for videre oppfølging ved behov.

Regionalplan vannforvaltningsplan for Rogaland vannregion 2022-2027

Fylkesdirektøren vil også minne om Klima- og miljø departementet sin godkjenning av de regionale vannforvaltningsplanene. I Regional vannforvaltningsplan for Rogaland vannregion 2022-2027 står blant annet; *«Departementet har vedtatt å godkjenne de vannforekomstene som inngår i direktoratenes middels-lavt alternativ. Det vil si naturlige vannforekomster preget av vannkraft som med rimelighet kan oppnå god økologisk tilstand gjennom tiltak som kan gi krafttap. Dette vil si vannforekomster som med dette har fått godkjent høyere miljømål enn dagens tilstand og som trenger nye tiltak som kan medføre krafttap for å oppfylle miljømålet. For Rogaland gjelder dette Ulla nedre (035-49-R) og Roaldkvamsåa (036-108-R).»*

Forskrift om fysiske tiltak

Etter lakse- og innlandsfiskeloven og fysiske tiltak i vassdrag er det ikke lov med fysiske tiltak i vassdrag uten at det tillatt etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 1 første ledd. Unntak fra dette er gitt i forskriftens § 1 andre ledd, hvor det står at dette ikke gjelder dersom tiltaket krever konsesjon etter konsesjon etter vassdragsreguleringsloven eller vannressursloven.

Dette innebærer at det er konsesjonsmyndigheten som skal sikre at det tas hensyn til fisk, og sikrer at utilsiktede negative effekter oppstår.

Ved fysiske tiltak i vassdrag må det unngås at det utilsiktet skapes vandringshindre for fisk, som kan redusere gyteområder, oppvekstområder for yngel eller andre leveområder. I de fleste sammenhenger er dette enkelt å ta hensyn til forutsatt at det settes vilkår om det, og at det blir en del av planleggingen tidlig i detaljplanleggingen. Vi vil anmode NVE om å sikre at det tas hensyn til at det skal unngås utilsiktede vandringshindre for fisk under gjennomføring av konsesjonen og underliggende detaljplaner.

Deponier, tunnelinnslag og anleggsveier

Under befaringen ble det vist områder for et utvalg av deponier, tunnelinnslag og anleggsveier.

Kvandal 2:

Ny vei og tunnelinnslag ved Havrevatnet ble kort omtalt under befaringen. Veien vil krysse og komme nær 2 bekker som renner inn i Havrevatn. Ved fysiske tiltak i vassdrag må det unngås å skape vandringshindre for fisk, som kan redusere gyteområder eller oppvekstområder for yngel m.v.

Dette er normalt enkelt å ta hensyn til så lenge det settes vilkår om det og at det blir en del av planleggingen tidlig i detaljplanleggingen.

Deponi Suldal 2B:

Deponi for Suldal 2B er i befaringskartet tegnet rett over bekken fra Lomatjørna. Bekken inngår i Roaldkvamsåna bekkefelt (vannforekomst 036-301-R)

Under befaringen ble området pekt på fra motsatt side av Roaldkvamsåna, og ble ikke konkret befart. Det er vanskelig ut fra kartdatabaser og få et tilstrekkelig inntrykk av bekken, og derfor mener vi kunnskap om bekken bør klargjøres.

Det ble opplyst på befaringen at dersom det gis konsesjon vil det bli satt krav til videre detaljplanlegging av deponiet.

For bekken gjennom deponiområdet er det viktig at:

- Det søkes å unngå negativ påvirkning på vannkvalitet og økologisk tilstand, herunder i nedstrøms vassdrag.
- Kartlegging av bekken vurderes, det kan da avklares om bekken er eller har potensiale som gytebekk for ørret og oppvekstbekk for ørretynget.
- Det utredes hvilke tiltak som er mulige å gjennomføre for å hindre avrenning fra deponiet til nærliggende vassdrag.

For å sikre funksjonelle kantsoner av hensyn til vannøkologi generelt og fisk spesifikt bør det legges vekt på å bevare eksisterende trær og annen kantvegetasjon langs vassdragene, og på denne måten opprettholde funksjonelle kantsoner langs bekker og elver. Bevaring av kantsoner langs bekker og elver kan i tillegg til å ta vare på vannøkologien bidra til å redusere avrenning fra deponier og også ha en flomreduserende effekt.

Avslutningsvis og for ordens skyld vil fylkesdirektøren presisere at Rogaland fylkeskommune ser positivt på oppgraderingen av vannkraftsystemet i Røldal-Suldal.

Hilsen

Kjetil Bergsvåg
seksjonssjef

Vegard Næss
seniorrådgiver

Kopi til: Suldal kommune, Lyse Kraft DA, Statsforvalteren i Rogaland, Vestland fylkeskommune, Telemark fylkeskommune, Agder fylkeskommune, Ryfylke vassområde

Dette dokumentet er godkjent elektronisk. Oppgi vårt saksnr. når du svarer på brevet.